

Взаємозв'язок прогнозів розвитку будівництва в сучасному мегаполісі з енергетичною стратегією України

Петрова Н.Б., Харківська національна академія міського господарства

В сучасних умовах дефіциту енергоносіїв при стратегічному плануванні та проектуванні містобудівництва слід особливу увагу приділити відношенню держави до формування енергетичної стратегії, оскільки цей фактор займає одне з першочергових місць при прийнятті рішень щодо ефективності та безпечності функціонування міського суспільства.

При розробки стратегії будівництва сучасного мегаполісу слід брати до уваги ряд факторів зовнішнього та внутрішнього оточення для більш ефективного планування та прогнозування попиту на продукцію містобудівництва, серед таких факторів слід виділити природний приріст (скорочення) населення, розвиток промисловості, транспорту та наявність ресурсів. Названі фактори відіграють важливу роль і в Енергетичній стратегії, оскільки прогнозування обсягів реалізації необхідної електроенергії також залежить від двох основних факторів – динаміки населення та розвитку промисловості. Значення останнього фактору найбільш повно розкриває такий показник, як обсяг виробництва внутрішнього валового продукту (ВВП), прогнозні зміни цього показника були досліджені в Енергетичній стратегії (рис. 1).

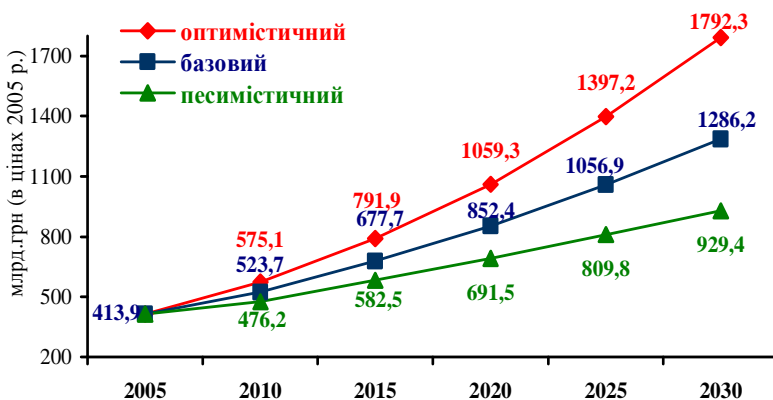

Рис. 1. Прогноз обсягів виробництва ВВП, млрд. грн. (ціни 2005 р.)

Прогноз попиту на паливно-енергетичні ресурси виконано на основі прогнозованого збільшення обсягу виробництва ВВП і аналізу конкурентних можливостей паливно-енергетичних ресурсів з урахуванням вирівнювання внутрішніх та світових цін на енергоресурси. Одним з першочергових питань, принципово важливих при формуванні енергетичної стратегії була ціна природного газу.

Зростання ціни на природний газ до середньоєвропейського рівня призведе до зниження його конкурентоспроможності у виробництві досить широкого спектру товарної продукції та послуг в Україні. Найбільш радикальні зміни відбуватимуться під час вибору первинного енергоносія для виробництва тепла та електроенергії.

Прогнозоване зростання світових цін на нафту та природний газ відбуватиметься в умовах відносно стабільних цін на вугілля та ядерне паливо, що підвищує конкурентоспроможність гідравлічних, атомних та теплових електростанцій, які працюють на вугіллі. Тому перевага в структурі палива для виробництва енергії в Україні надаватиметься власному урану та вугіллю, що забезпечить певну стабільність паливної складової на електричну енергію та підвищить рівень енергетичної безпеки країни.

Водночас прогнозоване відставання темпів зростання цін на електричну енергію від цін на природний газ та нафту створює економічні умови для використання електричної енергії замість природного газу та мазуту у системах промислового та побутового теплозабезпечення.

Заміна газових котелень на електричні теплогенератори та акумулюючий електричний нагрів може забезпечити витіснення більше половини природного газу, що використовується для теплопостачання у промисловості і побуті.

Всі ці фактори обов'язково необхідно враховувати менеджерам містобудівництва при розробці проектів в майбутньому.

За базовим сценарієм прогнозується збільшення споживання електроенергії в 2,2 рази, яке перевищить за прогнозними даними 395,1 млрд. кВтг, експортні можливості зростуть до 25 млрд.кВтг.

Збільшення попиту потребує відповідного збільшення виробництва та поставок енергетичних ресурсів. Обсяг споживання електроенергії власними споживачами у 2005 році склав за оперативними даними 176,9 млрд. кВтг, або на 0,5% більше, ніж у попередньому році. У подальшому передбачається поступове зростання електроспоживання з досягненням 198,9 млрд. кВтг у 2010 році, 231,0 млрд. кВтг – 2015 році, 287,0 млрд. кВтг – 2020 році, 395,1 млрд. кВтг – 2030 році.

Середньорічний приріст споживання електричної енергії до 2030 р. очікується на рівні 3,2 %.

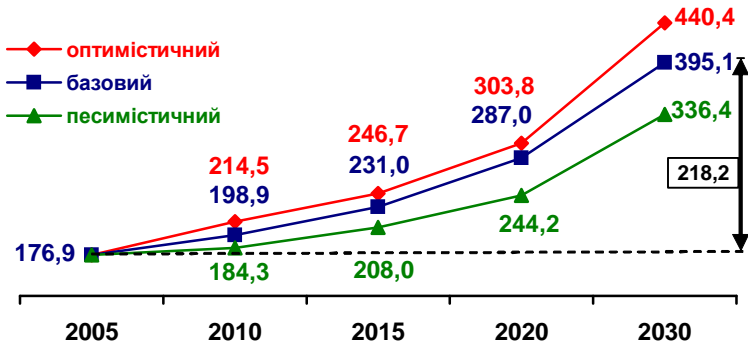

Рис. 2. Прогнозне споживання електричної енергії, млрд. кВтг

Нижній прогноз електроспоживання, що відповідає песимістичному сценарію розвитку економіки, складає 184,3 млрд. кВтг у 2010 році, 208,0 млрд. кВтг – 2015 році, 244,2 млрд. кВтг – 2020 році, 336,4 млрд. кВтг – 2030 році. Середньорічний приріст електроспоживання оцінюється за цим сценарієм у 2,6%.

Верхній прогноз електроспоживання відповідає темпам щорічного зростання на рівні 3,7% і характеризується наступними значеннями: 214,5 млрд. кВтг у 2010 році, 246,7 млрд. кВтг – 2015 році, 303,8 млрд. кВтг – 2020 році, 440,4 млрд. кВтг – 2030 році.

Споживання електроенергії за базовим сценарієм прогнозується у 2030 р. в обсязі 395,1 млрд. кВтг, порівняно з 2005 р. (176,9 млрд. кВтг) воно збільшиться на 218,2 млрд. кВтг (123%). Найбільшим споживачем серед галузей економіки України залишатиметься промисловість, електроспоживання якої в 2030 р. оцінюється на рівні 169,8 млрд. кВтг (середньорічний приріст складатиме 3,2%). За цей період електроспоживання в сільському господарстві зросте більш, ніж у три рази (з 3,4 до 10,1 млрд. кВтг). Електроспоживання в будівництві за період з 2005 р. по 2030 р. зросте з 1,0 до 5,8 млрд. кВтг, на транспорті - з 9,2 до 12,9 млрд. кВтг, в житлово-комунальному господарстві та побуті з 41,7 млрд. кВтг до 143,6 млрд. кВтг (рис. 3.).

Слід також враховувати прогнози зміни демографічної ситуації в Україні. Так, за оптимістичними прогнозами населення України к 2025 року зменшиться до 40 374 чоловік, в порівнянні з 2000 роком

(49 568 чоловік), а в 2050 році - до 32 810 чоловік, за песимістичними прогнозами – зниження відбуватиметься до 38 748 та 27 365 чоловік відповідно, середній прогноз зниження – 39 569 та 29 959 чоловік відповідно. Однак такі прогнози слід брати до уваги по конкретних регіонах, оскільки структура населення по регіонах України неоднорідна: в деяких регіонах буде відбуватися зріст населення, а в деяких зниження, що в свою чергу мають відслідковувати менеджери містобудівництва конкретних регіонів.

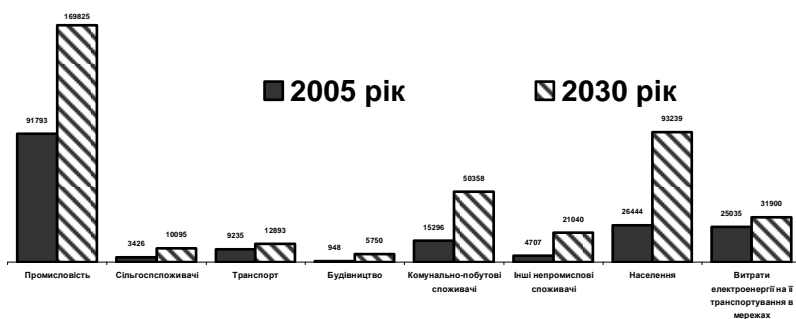

Рис. 3. Прогноз споживання електричної енергії за групами споживачів, млн.кВтг

Також суттєвим для будівельних організацій і замовників буде ціна електроенергії, оскільки від неї залежить як вартість продукції будівництва, так і вартість житлово-комунальних послуг, який може безпосередньо вплинути на попит первинного житла в Україні.

До 1 липня 2006 року відпуск електричної енергії населенню в Україні здійснювався за єдиним тарифом, установленим Національним Комітетом Регулювання Електроенергії, який не змінювався з 1999 року і який не покривав затрат на виробництво, і передачу електроенергії.

На сьогоднішній день урядом України заплановане поетапне збільшення цін на електричну енергію, яке зумовлене світовими тенденціями у тарифоутворенні та практиці розвинутих країн цінова і тарифна політика в електроенергетичній галузі базуватиметься на необхідності відшкодування обґрунтованих витрат енергетичних підприємств на виробництво, передачу, розподіл та постачання електроенергії, і, перш за все, витрат на первинні енергоносії (газ, вугілля, ядерне паливо). Середньо- і довгострокові тенденції зміни ціни на електроенергію визначаються співвідношенням таких факторів:

- зміна (зростання) ринкових цін на газ, вугілля, уран на світових ринках;

- зростання вартості робочої сили у структурі витрат енергокомпаній, що пов'язано із світовими тенденціями та відставанням України у цьому контексті від рівня розвинутих країн;

- зростання інвестиційної складової у структурі ціни електроенергії, оскільки обладнання енергогенеруючих та електропередавальних компаній в Україні на даний час є морально застарілим та фізично зношеним, і потребує значних капіталовкладень;

- скорочення витрат за рахунок зростання ефективності роботи компаній завдяки застосуванню механізмів, що стимулюють підвищенню ефективності, покращання менеджменту, заміни застарілих технологій.

Таким чином слід відзначити, що Енергетична стратегія відіграє важливу роль в формуванні стратегії містобудування. Зміни цінової політики в енергетиці перш за все вплинуть на ціноутворення в житлово-комунальному секторі та будівництві. Проаналізувавши проект стратегії слід відзначити, що, незважаючи на прогнозований демографічний спад, прогнозні показники розвитку промисловості мають позитивну динаміку, на підставі чого можна зробити висновок, що в період до 2030 року слід очікувати активізацію будівельних процесів в Україні.